

EBA/GL/2015/18

22/03/2016

Smernice

o nadzoru in ureditvi upravljanja bančnih produktov

Smernice o nadzoru in ureditvi upravljanja bančnih produktov

Kazalo

1. Obveznosti glede skladnosti in poročanja	3
2. Predmet urejanja, področje uporabe in opredelitev pojmov	4
3. Izvajanje	8
4. Nadzor nad produkti in vladne ureditve za proizvajalce	9
Smernica št. 1: Vzpostavitev, sorazmernost, pregled in dokumentacija	9
Smernica št. 2: Funkcije notranje kontrole pri proizvajalcu	9
Smernica št. 3: Ciljni trg	10
Smernica št. 4: Preskušanje produkta	10
Smernica št. 5: Spremljanje produkta	10
Smernica št. 6: Popravni ukrepi	11
Smernica št. 7: Distribucijski kanali	11
Smernica št. 8: Informacije za distributerje	11
5. Nadzor nad produkti in vladne ureditve za distributerje	12
Smernica št. 9: Vzpostavitev, sorazmernost, pregled in dokumentacija	12
Smernica št. 10: Upravljanje distributerja	12
Smernica št. 11: Poznavanje ciljnega trga	12
Smernica št. 12: Informacije o ureditvah proizvajalca in njihova podpora	13
6. Zunanje izvajanje	14

1. Obveznosti glede skladnosti in poročanja

Vloga teh smernic

1. Dokument vsebuje smernice, izdane v skladu s členom 16 Uredbe (EU) št. 1093/2010¹. V skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 si morajo pristojni organi in finančne institucije na vsak način prizadevati za upoštevanje smernic.
2. V smernicah je predstavljeno stališče organa EBA o ustreznih nadzorniških praksah v Evropskem sistemu finančnega nadzora in o tem, kako bi bilo treba zakonodajo Unije uporabljati na določenem področju. Pristojni organi iz člena 4(2) Uredbe (EU) št. 1093/2010, za katere smernice veljajo, bi jih morali upoštevati tako, da jih ustrezno vključijo v svoje prakse (npr. s spremembo svojega pravnega okvira ali nadzorniških postopkov), tudi če so smernice namenjene predvsem institucijam.

Dolžnost poročanja

3. Pristojni organi morajo v skladu s členom 16(3) Uredbe (EU) št. 1093/2010 do 23.05.2016 organ EBA uradno obvestiti, ali ravnajo oziroma ali nameravajo ravnati v skladu s temi smernicami, ali pa mu sporočiti razloge za njihovo neupoštevanje. Če pristojni organi do tega roka ne bodo poslali uradnega obvestila, bo organ EBA štel, da jih ne upoštevajo. Uradna obvestila je treba poslati na obrazcu, ki je na voljo na spletni strani organa EBA, na elektronski naslov compliance@eba.europa.eu z navedbo sklica „EBA/GL/2015/18“. Predložiti jih morajo osebe, ki so pooblaščenice za poročanje o skladnosti v imenu svojih pristojnih organov. Organu EBA je treba sporočiti tudi vsako spremembo stanja glede upoštevanja smernic.
4. Uradna obvestila bodo v skladu s členom 16(3) objavljena na spletni strani organa EBA.

¹ Uredba (EU) št. 1093/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o ustanovitvi Evropskega nadzornega organa (Evropski bančni organ) in o spremembi Sklepa št. 716/2009/ES ter razveljavitvi Sklepa Komisije 2009/78/ES (UL L 331, 15.12.2010, str. 12).

2. Predmet urejanja, področje uporabe in opredelitev pojmov

Predmet urejanja

5. Te smernice obravnavajo vzpostavitev nadzora nad produkti in ureditev upravljanja za proizvajalce in distributerje kot sestavnega dela splošnih organizacijskih zahtev, povezanih s sistemi notranjih kontrol v podjetjih. Nanašajo se na notranje procese, funkcije in strategije, katerih namen je oblikovanje produktov, njihovo dajanje na trg in pregledovanje v življenjskem ciklu. Z njimi se vzpostavljajo postopki, pomembni za izpolnjevanje interesov, ciljev in značilnosti ciljnega trga. Vendar pa te smernice ne obravnavajo vprašanja primernosti produktov za posamezne potrošnike.

Področje uporabe

6. Te smernice se uporabljajo za proizvajalce in distributerje produktov, ki se ponujajo in prodajajo potrošnikom, ter določajo nadzor nad produkti in ureditev upravljanja glede na:
 - člen 74(1) Direktive 2013/36/EU (direktiva o kapitalskih zahtevah, v nadaljnjem besedilu: direktiva CRD IV), člen 10(4) Direktive 2007/64/ES (direktiva o plačilnih storitvah, v nadaljnjem besedilu: direktiva PSD) in člen 3(1) Direktive 2009/110/ES (direktiva o e-denarju, v nadaljnjem besedilu: direktiva EMD) v povezavi s členom 10(4) direktive PSD, ter
 - člen 7(1) Direktive 2014/17/EU (direktiva o potrošniških kreditnih pogodbah za stanovanjske nepremičnine ali direktiva o hipotekarnih kreditih, v nadaljnjem besedilu: direktiva MCD).
7. Pristojni organi bodo te smernice morda želeli uporabiti za druge subjekte v svoji pristojnosti, ki ne spadajo v področje uporabe navedenih zakonodajnih aktov, za katere pa imajo pristojnosti za nadzor. Zlasti jih bodo morda želeli uporabiti za posrednike, ki niso kreditni posredniki v skladu z direktivo MCD, kot so posredniki pri potrošniških kreditih.
8. Pristojni organi bodo enako varstvo, kot je določeno v teh smernicah, morda želeli razširiti na osebe, ki niso potrošniki, kot so mikropodjetja ter mala in srednja podjetja (MSP).

9. Te smernice dopolnjujejo druge smernice organa EBA, ki bi lahko bile pomembne za nadzor in upravljanje produktov, zlasti Smernice organa EBA o notranjem upravljanju (GL 44)².
10. Te smernice se uporabljajo za vse produkte, dane na trg po datumu njihovega začetka uporabe, in tudi za vse obstoječe produkte na trgu, ki so se po datumu njihovega začetka uporabe pomembno spremenili. Pristojni organi bodo morda ustrezne smernice, kot sta smernici št. 5 in 6, želeli uporabiti za produkte, ki so bili dani na trg pred datumom začetka uporabe smernic.

Naslovniki

11. Te smernice so naslovljene na pristojne organe, kot so opredeljeni v členu 4(2) Uredbe (EU) št. 1093/2010, in finančne institucije, kot so opredeljene v členu 4(1) Uredbe (EU) št. 1093/2010 (v nadaljnjem besedilu: uredba o EBA).
12. V zvezi z Direktivo 2014/17/EU (MCD) so te smernice namenjene pristojnim organom, kot so opredeljeni v členu 4(2) Uredbe (EU) št. 1093/2010 (pristojni organ EBA) in ki so tudi pristojni organi, kot so opredeljeni v členu 4(22) Direktive 2014/17/EU. Uporabljajo se, če so bili navedeni organi imenovani kot pristojni organi za zagotavljanje uporabe in izvajanja tistih določb Direktive 2014/17/EU, na katere se te smernice nanašajo.
13. Kadar država članica v skladu s členom 5 Direktive 2014/17/EU imenuje več kot en organ in eden od njih ni pristojni organ EBA, mora pristojni organ EBA, imenovan v skladu z navedenim členom, ne glede na to, ali je pristojni organ EBA naslovnik v skladu z odstavkom 12 ali ne, brez poseganja v nacionalne ureditve, sprejete v skladu s členom 5(3) direktive MCD:
 - a) nemudoma obvestiti drug imenovani organ o teh smernicah in datumu njihovega začetka uporabe;
 - b) pisno pozvati zadevni organ, naj razmisli o uporabi smernic;
 - c) pisno pozvati zadevni organ, naj organ EBA ali pristojni organ EBA v dveh mesecih od prejema uradnega obvestila v skladu s pododstavkom (a) obvesti, ali te smernice uporablja ali jih namerava uporabljati, in
 - d) kadar je primerno, nemudoma posredovati organu EBA informacije, prejete v skladu s pododstavkom (c).
14. V zvezi s smernicami za distributerje morajo pristojni organi neposredno od distributerjev zahtevati, naj jih upoštevajo, ali pa zahtevati od proizvajalcev, ki so pod njihovim nadzorom, naj jih upoštevajo.

² (GL 44): https://www.eba.europa.eu/documents/10180/103861/EBA_2012_00210000_SL_COR.pdf.

Opredelitev pojmov

15. Če ni drugače določeno, imajo izrazi, ki se uporabljajo in so opredeljeni v zakonodajnih aktih, navedenih v področju uporabe, v teh smernicah enak pomen. Poleg tega se v teh smernicah uporabljajo naslednje opredelitve:

Proizvajalec	Podjetje, ki oblikuje (tj. ustvarja, razvija, povezuje ali pomembno spreminja) produkte za potrošnike in ki je kar koli od naslednjega: <ol style="list-style-type: none"> kreditna institucija, kot je opredeljena v členu 4(1) uredbe o kapitalskih zahtevah (v nadaljnjem besedilu: uredba CRR); upnik, kot je opredeljen v členu 4(2) direktive MCD; plačilna institucija, kot je opredeljena v členu 4(4) direktive PSD ali institucija za izdajo elektronskega denarja, kot je opredeljena v členu 2(1) direktive EMD, ali ki bi bila sicer distributer, vendar je dejansko vključena v oblikovanje produkta.
Ciljni trg	Ena ali več skupin končnih potrošnikov, za katere je produkt zasnovan, kot jih opredeli proizvajalec.
Distributer	Oseba, ki ponuja in/ali prodaja produkte potrošnikom, kar zajema tudi poslovne enote proizvajalcev, ki niso vključene v oblikovanje produkta, so pa odgovorne za njihovo dajanje na trg.
Potrošnik	Fizična oseba, ki deluje za namene izven svoje trgovske, poslovne ali poklicne dejavnosti.
Produkt	<ol style="list-style-type: none"> kreditna pogodba, ki se nanaša na nepremičnine, kot je opredeljena v členu 4(3) direktive MCD; vloga, kot je opredeljena v členu 2(3) Direktive 2014/49/EU (direktiva o sistemih jamstva za vloge, v nadaljnjem besedilu: direktiva DGSD)³; plačilni računi, kot so opredeljeni v členu 4(14) direktive PSD; plačilne storitve, kot so opredeljene v členu 4(3) direktive PSD; plačilni instrumenti, kot so opredeljeni v členu 4(23) direktive PSD; druga plačilna sredstva, kot so navedena v Prilogi 1(5) k direktivi CRD IV (npr. potovalni čeki in bančne menice); elektronski denar, kot je opredeljen v členu 2(2) direktive EMD ali druge oblike potrošniških kreditov poleg kreditov, navedenih

³ Vloge obsegajo vse vrste vlog. Z Direktivo 2014/65/EU (direktiva o trgih finančnih instrumentov, v nadaljnjem besedilu: direktiva MiFID 2) so se določena organizacijska pravila in pravila o poslovanju v skladu s členom 1(4) te direktive razširila na podvrsto vlog, imenovanih strukturirane vloge, kot so opredeljene v točki 43 člena 4(1) direktive MiFID 2. Pravila o upravljanju s produkti iz direktive MiFID 2, vključno s prihodnjimi delegiranimi akti, v katerih se bodo določile nadaljnje zahteve v zvezi s členoma 16(3) in 24(2) direktive MiFID 2, se bodo za strukturirane vloge uporabljale od 3. januarja 2017 in se zato zanje te smernice ne uporabljajo.

pod (a), ki jih zagotavljajo zgoraj navedeni proizvajalci v skladu s členom 1(5)(e) uredbe o EBA.

Upravljalni organ	Upravljalni organ pomeni organ ali organe institucije, ki so imenovani v skladu z nacionalnim pravom, ki so pooblaščen za določitev strategije, ciljev in splošne usmeritve institucije ter ki nadzorujejo in spremljajo sprejemanje odločitev v zvezi z vodenjem in vključuje osebe, ki dejansko vodijo posle institucije, kot so opredeljeni v členu 3(7) direktive CRD IV.
Višje vodstvo	fizične osebe, ki v instituciji opravljajo izvršilne funkcije in so odgovorne upravljalnemu organu za vsakodnevno upravljanje institucije, kot so npr. opredeljene v členu 3(9) direktive CRD IV.

3. Izvajanje

Datum začetka uporabe

16. Te smernice se začnejo uporabljati 3. januarja 2017.

4. Nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov

Smernica št. 1: Vzpostavitev, sorazmernost, pregled in dokumentacija

- 1.1 Proizvajalec mora vzpostaviti, izvajati in pregledovati dejanski nadzor in ureditev upravljanja produktov. Namen ureditev pri oblikovanju in dajanju produktov na trg je (i) zagotoviti, da se upoštevajo interesi, cilji in značilnosti potrošnikov, (ii) preprečiti morebitno škodo potrošniku ter (iii) čim bolj zmanjšati nasprotja interesov.
- 1.2 Proizvajalec mora redno pregledovati in posodabljati nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov.
- 1.3 Pri dajanju novih produktov na trg mora proizvajalec zagotoviti, da se v primerih, za katere veljajo smernice organa EBA o notranjem upravljanju (GL 44), v politiki odobritve novih produktov v skladu s smernico št. 23 GL 44 upošteva tudi nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov.
- 1.4 Vse ukrepe, ki jih proizvajalec sprejme v zvezi z nadzorom in ureditvijo upravljanja bančnih produktov, je treba ustrezno dokumentirati, hraniti za namene revizije in na zahtevo dati na voljo pristojnim organom.
- 1.5 Nadzor nad produkti in ureditev upravljanja bančnih produktov mora biti sorazmeren z naravo, obsegom in zapletenostjo ustreznega poslovanja proizvajalca. Pri izvajanju/uporabi ureditev je treba upoštevati stopnjo morebitnega tveganja za potrošnika in zapletenost produkta.

Smernica št. 2: Funkcije notranje kontrole pri proizvajalcu

- 2.1 Proizvajalec mora zagotoviti, da so nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov sestavni del njegovega upravljanja, upravljanja tveganj in okvira notranjih kontrol, kot je navedeno v smernicah GL 44, kjer je to primerno. V ta namen mora upravljalni organ proizvajalca potrditi vzpostavitev ureditev in poznejše preglede.
- 2.2 Višji vodstveni delavci bi morali biti ob podpori predstavnikov funkcije skladnosti in funkcije upravljanja tveganj odgovorni za stalno notranjo skladnost z nadzorom in ureditvijo upravljanja bančnih produktov. Redno morajo preverjati, ali so nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov še vedno primerni in še naprej izpolnjujejo cilje iz smernice št. 1.1 zgoraj, ter upravljalnemu organu predlagati spremembo ureditev, če temu ni več tako.

- 2.3 Odgovornosti funkcije upravljanja tveganj in funkcije skladnosti za nadzor nad tem procesom morajo biti vključene v njihove običajne naloge, kot so navedene v smernicah št. 25, 26 in 28 smernic GL 44, kjer je to primerno.
- 2.4 Višji vodstveni delavci morajo zagotoviti, da osebje, ki sodeluje pri oblikovanju produkta, pozna in upošteva nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov, da je sposobno in ustrezno usposobljeno ter da razume in pozna značilnosti produkta in z njim povezana tveganja.

Smernica št. 3: Ciljni trg

- 3.1 Proizvajalci morajo v nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov vključiti ukrepe in značilnosti, ki jih je treba upoštevati pri opredelitvi in morebitni posodobitvi ustreznega ciljnega trga za produkt.
- 3.2 Proizvajalec mora potem, ko je najprej opredelil ciljni trg, zagotoviti, da se produkt šteje kot primeren za izpolnjevanje interesov, ciljev in značilnosti opredeljenega enega ali več trgov.
- 3.3 Proizvajalec mora oblikovati in dajati na trg le produkte, katerih značilnosti, stroški in tveganja izpolnjujejo interese, cilje in značilnosti posameznega ciljnega trga za produkt ter jim koristijo.
- 3.4 Proizvajalec mora proučiti, kako se produkt vključuje v njegovo sedanjo ponudbo produktov in ali prisotnost prevelikega števila produktnih različic potrošniku preprečuje, da bi sprejel premišljeno odločitev.
- 3.5 Poleg tega mora tudi opredeliti tržne segmente, pri katerih produkti verjetno ne bodo izpolnili njihovih interesov, ciljev in značilnosti.
- 3.6 Proizvajalec mora pri odločanju, ali produkt izpolnjuje interese in cilje ter značilnosti posameznega ciljnega trga ali ne, oceniti stopnjo finančne zmožnosti ciljnega trga.

Smernica št. 4: Preskušanje produkta

- 4.1 Proizvajalec mora produkt preskusiti, preden ga da na trg, proda obstoječi produkt na novem ciljnem trgu ali produkt pomembno spremeni, da oceni, kako bi v različnih scenarijih, vključno s scenariji izjemnih situacij, vplival na svoje potrošnike. Proizvajalci morajo produkte ustrezno spremeniti, če so rezultati analize scenarijev za ciljni trg slabi.

Smernica št. 5: Spremljanje produkta

- 5.1 Ko je produkt dan na trg, je proizvajalec na koncu odgovoren za njegovo spremljanje in bi ga moral stalno spremljati za zagotovitev, da se interesi, cilji in značilnosti potrošnikov še naprej ustrezno upoštevajo.

Smernica št. 6: Popravni ukrepi

- 6.1 Če proizvajalec odkrije težavo v zvezi s produktom na trgu ali pri spremljanju delovanja produkta, kot je določeno v smernici št. 5.1 zgoraj, mora ustrezno ukrepati, da ublaži razmere in prepreči ponoven pojav škode.
- 6.2 Popravni ukrepi morajo vključevati takojšnje obveščanje distributerja o spremembah ali prilagoditvah obstoječih produktov in vsakršnih dodatnih ukrepih za ureditev razmer.

Smernica št. 7: Distribucijski kanali

- 7.1 Proizvajalec mora izbrati distribucijske kanale, ki so primerni za posamezni ciljni trg. Za to mora izbrati distributerje, ki imajo ustrezno znanje, izkušnje in sposobnosti za pravilno dajanje posameznega produkta na trg ter zagotavljanje ustreznih informacij o značilnostih in tveganjih produkta za potrošnike. Proizvajalec lahko pri izbiri distribucijskih kanalov omeji distribucijo konkretnega produkta na kanale, ki potrošnikom ponujajo posebne značilnosti.
- 7.2 Proizvajalec mora nadzorovati, da se produkti distribuirajo na opredeljenih ciljnih trgih, zunaj ciljnega trga pa se lahko prodajajo le, če za to obstajajo utemeljeni razlogi.
- 7.3 Proizvajalec mora sprejeti vse primerne ukrepe za zagotovitev, da distributerji ravnavo v skladu s cilji nadzora in ureditvijo upravljanja bančnih produktov. Proizvajalec mora ustrezno ukrepati, če se pojavijo pomisleki glede primernosti distribucijskega kanala, tako da na primer preneha uporabljati posamezni kanal za posamezni produkt. Zlasti mora stalno zagotavljati, da produkti v glavnem pridejo na predvideni ciljni trg prek uporabljenih distribucijskih kanalov.

Smernica št. 8: Informacije za distributerje

- 8.1 Proizvajalec mora po potrebi distributerjem zagotoviti opis glavnih značilnosti produkta, tveganj, ki jih predstavlja, in vseh omejitev ter celotne cene produkta (ki je proizvajalcu znana ali za katero bi bilo razumno pričakovati, da mu je znana) za potrošnika, vključno z vsemi povezanimi pristojbinami, stroški in izdatki.
- 8.2 Informacije in podrobnosti o produktih, ki jih je treba zagotoviti distributerjem, morajo biti ustrezne kakovosti, jasne, točne in posodobljene.
- 8.3 Proizvajalec mora zagotoviti, da informacije, poslane distributerju, vključujejo vse ustrezne podatke, da bi mu omogočile:
 - a) razumeti in ustrezno dati produkt na trg ter
 - b) prepoznati ciljni trg, ki mu je produkt namenjen (glej smernico št. 3.1), in tudi tržne segmente, katerih interesi, cilji in značilnosti se verjetno ne bodo izpolnili (glej smernico št. 3.5).

5. Nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov za distributerje

Smernica št. 9: Vzpostavitev, sorazmernost, pregled in dokumentacija

- 9.1 Distributer mora vzpostaviti, izvajati in pregledovati dejanski nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov, ki so značilni za njegovo velikost in vlogo dajanja produktov na trg ter so sorazmerni z njima. Ureditve bi morale biti namenjene temu, da se pri dajanju produktov na trg ustrezno upoštevajo interesi, cilji in značilnosti potrošnikov, da se prepreči morebitna škoda potrošniku in čim bolj zmanjšajo nasprotja interesov.
- 9.2 Distributer mora redno pregledovati in posodabljati nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov.
- 9.3 Vse ukrepe, ki jih distributer sprejme v zvezi z nadzorom in ureditvijo upravljanja bančnih produktov, je treba ustrezno dokumentirati, hraniti za namene revizije in na zahtevo dati na voljo pristojnemu organu ali proizvajalcu.

Smernica št. 10: Upravljanje distributerja

- 10.1 Distributer mora zagotoviti, da je nadzor in ureditev upravljanja bančnih produktov sestavni del njegovih splošnih sistemov in kontrol. Zato mora upravljalni organ po potrebi potrditi njihovo vzpostavitev in poznejše preglede.

Smernica št. 11: Poznavanje ciljnega trga

- 11.1 Distributer mora uporabiti informacije, ki mu jih pošlje proizvajalec, ter imeti ustrezno znanje in sposobnost za presojo, ali potrošnik spada na ciljni trg. Distributer mora zlasti ustrezno upoštevati vse pomembne informacije, ki mu omogočajo prepoznati ciljni trg, ki mu je produkt namenjen, in tudi tržne segmente, pri katerih produkti verjetno ne bodo izpolnili njihovih interesov, ciljev in značilnosti.

Smernica št. 12: Informacije o ureditvah proizvajalca in njihova podpora

- 12.1 Distributer mora upoštevati informacije, ki mu jih pošlje proizvajalec, in potrošniku razkriti opis glavnih značilnosti produkta, tveganj, ki jih predstavlja in celotno ceno produkta za potrošnika, vključno z vsemi povezanimi pristojbinami, stroški in izdatki, ter mu zagotoviti dodatno gradivo, ki mu ga dostavi proizvajalec za uporabo na ciljnem trgu.
- 12.2 Distributer lahko potrošniku, ki ni s ciljnega trga, produkt proda le, če ima za to utemeljene razloge. Distributer mora biti tudi sposoben zagotoviti informacije, da proizvajalcu utemelji, zakaj je produkt ponudil potrošniku, ki ni iz ciljnega trga.
- 12.3 Da bi distributer pomagal proizvajalcem pri njihovi obveznosti spremljanja produkta, mora zbirati informacije, da bi lahko proizvajalec določil, ali produkt, ki ga distributer da na trg, stalno izpolnjuje interese, cilje in značilnosti ciljnega trga.
- 12.4 Če distributer pri ponudbi in prodaji produktov ugotovi kakršne koli težave v zvezi z značilnostmi produkta, informacijami o produktu ali ciljnim trgu, mora o tem nemudoma obvestiti proizvajalca.

6. Zunanje izvajanje

1. Kadar je dejavnost proizvajalca in/ali distributerja v celoti ali delno oddana v zunanje izvajanje tretjim osebam ali jo izvaja drug subjekt na druge načine, morajo proizvajalci, in kjer je primerno, distributerji, zagotoviti, da se pri tem upoštevajo zahteve iz Smernic odbora CEBS o zunanjem izvajanju⁴. To zlasti vključuje smernico odbora CEBS št. 2, ki določa, da „ima končno odgovornost za ustrezno upravljanje tveganj, povezanih z zunanjim izvajanjem ali dejavnostmi, oddanimi v zunanje izvajanje, višje vodstvo institucije, ki odda dejavnosti v zunanje izvajanje“.

⁴ Glej *Smernice odbora CEBS o zunanjem izvajanju* (leto 2006), <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/104404/GL02OutsourcingGuidelines.pdf.pdf>.